

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра лісівництва

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
Директор ННІ ЛіСПГ  
проф. Роман ВАСИЛИШИН  
03.06. 2024 р.

**«СХВАЛЕНО»**  
на засіданні кафедри лісівництва  
протокол №22 від 28.05.2024 р.  
Завідувач кафедри, доц.  
Наталія ПУЗРІНА

**«РОЗГЛЯНУТО»**  
Гарант ОП «Лісове господарство»  
Гарант ОП  
доц. Наталія ПУЗРІНА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
«МИСЛИВСТВОЗНАВСТВО»**

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

Розробники: асистент, доктор філософії Гуржій Р.В., к. с.-г. н., доц. Білоус В.М.

**Київ – 2024**

## Опис навчальної дисципліни «Мисливствознавство»

| Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь     |                           |                       |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------|
| Освітній ступінь                                                    | Бакалавр                  |                       |
| Спеціальність                                                       | 205 «Лісове господарство» |                       |
| Освітня програма                                                    | Лісове господарство       |                       |
| Характеристика навчальної дисципліни                                |                           |                       |
| Вид                                                                 | вибіркова                 |                       |
| Загальна кількість годин                                            | 180                       |                       |
| Кількість кредитів ECTS                                             | 6,0                       |                       |
| Кількість змістових модулів                                         | 2                         |                       |
| Форма контролю                                                      | екзамен                   |                       |
| Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання |                           |                       |
|                                                                     | денна форма навчання      | заочна форма навчання |
| Рік підготовки (курс)                                               | 3 (2024-2025)             | 3 (2024-2025)         |
| Семестр                                                             | 6                         | 6                     |
| Лекційні заняття                                                    | 30 год.                   | 8 год.                |
| Практичні заняття                                                   | 30 год.                   | 8 год.                |
| Самостійна робота                                                   | 120 год.                  | 104 год.              |
| Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання       | 4 год.                    |                       |

### 1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

**Мета навчальної дисципліни** полягає у вивченні методів, сталого управління та збереження мисливських ресурсів, ознайомлення зі світовими тенденціями розвитку та впровадження прогресивного досвіду ведення мисливського господарства.

**Завдання навчальної дисципліни** оволодіти теоретичними і практичними знаннями з: методів охорони й раціонального використання мисливської фауни, боротьби з браконьєрством; законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони мисливських угідь та збереження мисливської фауни, основ вольєрного розведення мисливських тварин; організації обліків чисельності мисливських тварин; розробки заходів з покращення якості мисливських угідь; сталого управління популяціями мисливських тварин; організовувати заходи з охорони мисливських угідь, розробляти заходи з покращення якості мисливських угідь; розробляти плани з проведення біотехнічних і мисливсько господарських заходів.

### **Набуття компетентностей:**

#### *інтегральна компетентність (ІК):*

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

#### *загальні компетентності (ЗК):*

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

#### *фахові (спеціальні) компетентності (СК):*

СК 6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання;

СК 8. Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.

СК 10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.

### **Програмні результати навчання (ПРН) ОП:**

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства;

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності;

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог;

ПРН 10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки;

## **2. Програма та структура навчальної дисципліни для**

— денної (заочної) форми навчання

| Назви змістових<br>модулів і тем                                                                   | Кількість годин |           |              |          |          |          |           |              |              |          |          |          |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------|--------------|----------|----------|----------|-----------|--------------|--------------|----------|----------|----------|----------|
|                                                                                                    | денна форма     |           |              |          |          |          |           | заочна форма |              |          |          |          |          |
|                                                                                                    | тижні           | усього    | у тому числі |          |          |          |           | усього       | у тому числі |          |          |          |          |
|                                                                                                    |                 |           | л            | п        | лаб      | інд      | с.р       |              | л            | п        | лаб      | інд      | с.р.     |
| 1                                                                                                  | 2               | 3         | 4            | 5        | 6        | 7        | 8         | 9            | 10           | 11       | 12       | 13       | 14       |
| <b>Змістовий модуль 1. Мисливське господарство, мисливська фауна та мисливські угіддя</b>          |                 |           |              |          |          |          |           |              |              |          |          |          |          |
| Тема 1. Вступна лекція. Історія та розвиток мисливствознавства.                                    | 1-2             | 16        | 2            | 2        | -        | -        | 12        | -            | 1            | -        | -        | -        | -        |
| Тема 2. Біологічні, екологічні та етологічні особливості основних представників мисливської фауни. | 3-4             | 16        | 2            | 2        | -        | -        | 12        | -            | 1            | 1        | -        | -        | -        |
| Тема 3. Мисливські угіддя. Біотехнічні заходи.                                                     | 5-6             | 16        | 2            | 2        | -        | -        | 12        | -            | 1            | 1        | -        | -        | -        |
| Тема 4. Інвентаризація мисливських ресурсів.                                                       | 7-8             | 16        | 2            | 2        | -        | -        | 12        | -            |              |          | -        | -        | -        |
| <b>Разом за змістовим модулем 1</b>                                                                | <b>x</b>        | <b>64</b> | <b>8</b>     | <b>8</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>48</b> | <b>-</b>     | <b>3</b>     | <b>2</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b> |
| <b>Змістовий модуль 2. Охорона та раціональне використання мисливських ресурсів.</b>               |                 |           |              |          |          |          |           |              |              |          |          |          |          |
| Тема 5. Мисливське спорядження, мисливські трофеї,                                                 | 9-10            | 18        | 2            | 2        | -        | -        | 14        | -            | 1            | 1-       | -        | -        | -        |

|                                                                 |          |            |           |           |          |          |           |          |          |          |          |          |          |
|-----------------------------------------------------------------|----------|------------|-----------|-----------|----------|----------|-----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| мисливське<br>собаківництво.                                    |          |            |           |           |          |          |           |          |          |          |          |          |          |
| Тема 6. Охорона<br>мисливських<br>ресурсів.                     | 11-12    | 18         | 2         | 2         | -        | -        | 14        | -        | 1        |          | -        | -        | -        |
| Тема 7. Раціональне<br>використання<br>мисливських<br>ресурсів. | 13-15    | 20         | 3         | 3         | -        | -        | 14        | -        | 1        | 1        | -        | -        | -        |
| <b>Разом за змістовим<br/>модулем 2</b>                         | <b>х</b> | <b>56</b>  | <b>7</b>  | <b>7</b>  | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>42</b> | <b>-</b> | <b>3</b> | <b>2</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b> |
| <b>Усього годин</b>                                             | <b>х</b> | <b>120</b> | <b>15</b> | <b>15</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>6</b> | <b>4</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b> |

### 3. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                                                            | Кількість<br>годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1     | Визначення оптимальної щільності та чисельності<br>основних видів мисливських тварин. | 2                  |
| 2     | Облік мисливських звірів і птахів.                                                    | 2                  |
| 3     | Біотехнічні споруди у мисливському господарстві.                                      | 2                  |
| 4     | Проектування приміщень для утримання диких<br>тварин.                                 | 2                  |
| 5     | Корми та підгодовля диких тварин в мисливському<br>господарстві.                      | 2                  |
| 6     | Типологія та бонітування мисливських угідь.                                           | 2                  |
| 7     | Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.                                          | 3                  |
|       | <b>Разом</b>                                                                          | <b>15</b>          |

#### 4. Теми самостійної роботи

| № з/п          | Назва теми                                                     | Кількість годин |
|----------------|----------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1              | Мисливське господарство, мисливська фауна та мисливські угіддя | 15              |
| 2              | Охорона та раціональне використання мисливських ресурсів       | 15              |
| <b>Всього:</b> |                                                                | <b>30</b>       |

#### 5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- захист практичних робіт;

#### 6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- самостійна робота (виконання завдань);

#### 7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт.

**8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.** Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

| Рейтинг здобувача вищої освіти, бали | Оцінка національна за результати складання |               |
|--------------------------------------|--------------------------------------------|---------------|
|                                      | екзаменів                                  | заліків       |
| 90-100                               | відмінно                                   | зараховано    |
| 74-89                                | добре                                      |               |
| 60-73                                | задовільно                                 |               |
| 0-59                                 | незадовільно                               | не зараховано |

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни  $R_{\text{дис}}$  (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи  $R_{\text{нр}}$  (до 70 балів):  $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$ .

## 9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1362#section-0>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

## 10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гуржій Р.В., Смаголь В.М., Білоус В.М. Управління популяціями диких тварин. Методичні вказівки. Київ : редакційно-видавничий відділ НУБіП 2024. 30 с.
2. Кодекс українського мисливця (етика, культура, самоврядування) від 01.06.2024, Редакція І. Київ: Видавництво «ЕКО-інформ», 2024. 40 с.
3. Гуржій Р.В., Смаголь В.М., Білоус В.М., Пузріна Н.В. Методичні вказівки щодо вивчення програмних питань із дисципліни «Управління популяціями диких тварин», тематика практичних занять, матеріали до індивідуальних завдань для виконання практичних робіт та контрольні запитання. Київ : редакційно-видавничий відділ НУБіП 2024. 30 с.
4. Катиш С. В. Дичерозведення на території лісостепової і степової зон України (на прикладі Полтавської і Запорізької областей). *Біологічні системи*. 2016. Т. 8. Вип. 2. С. 219-227.
5. Кратюк О. Л., Гузій А. І., Власюк В. П., Бездітко Л. В. Характеристика вольєрів для ратичних *Artiodactyla* на території Житомирської області. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018, т. 28, № 2. С. 50–53.
6. Коніщук В.В. Смаголь В.М., Шумигай І.В. Природоохоронне значення торфових екосистем Плав-ІІ, Ямни Житомирського Полісся. *Агроекологічний журнал*, 2022. № 3. С. 6-16.
7. Новицький, В. Смаголь, В. Білоус, Н. Мінняло. Заборона регулювання чисельності диких тварин у період дії воєнного стану: проміжні екологічні та епізоотичні наслідки для України . *Біологія тварин*, 2024. Т. 26, № 3. С. 97.
8. Смаголь В.М., Пузріна Н.В., Білоус В.М., Гуржій Р.В. Мисливствознавство: методичні рекомендації, методичні вказівки та контрольні питання до для виконання практичних робіт здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 205 – «Лісове господарство». Київ :

редакційно-видавничий відділ НУБіП 2024. 24 с.

9. Червона книга України. <https://redbook-ua.org/>

10. Smagol, V., Stupak, A., Smagol, V., Yanevich, O. The saiga antelope (*Saiga tatarica*) in the Quaternary of Ukraine: distribution and morphology // Theriologia Ukrainica. 2024. Vol. 27. P. 55-68.

11. Біологія: фауністичне районування землі. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/biolog/26439/>

12. Всеукраїнська газета “Полювання та риболовля” URL: <https://hunt-fish.com.ua/>.

13. Закон України про мисливське господарство та полювання URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>.

14. Закон України про тваринний світ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.

15. Зоогеографія. Енциклопедія сучасної України URL: [https://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=17064](https://esu.com.ua/search_articles.php?id=17064).

16. Зоогеографічне та мисливськогосподарське районування. Робоча програма та методичні поради для студентів ОС «Магістр» зі спеціальності 205 «Лісове господарство». Житомир: „Полісся”, 2016. 21 .

17. Сайт Українського товариства мисливців та рибалок (УТМР). URL: [https://www.uoor.com.ua/ukr/about\\_organization/news](https://www.uoor.com.ua/ukr/about_organization/news).

18. Теріологічна школа: теріологічні видання URL: <http://www.terioshkola.org.ua/ua/library.htm>.